

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminnan painopisteet

Elli Heikkilä

Siirtolaisuusinstituutin seuraavan viisivuotiskauden, 2000–2004, tutkimuspoliittinen ohjelma käsittelee maastamuuton, maahanmuuton (mukaan lukien pakolaiset ja turvapaikanhakijat) ja maan sisäisen muuttoliikkeen sekä aluekehityksen. Maan sisäinen muutto on kiihtynyt 1990-luvun puolivälin jälkeen ja ilmiö on aiheuttanut laajaa keskustelua alueiden kasautumis- ja keskittymiskehityksestä. Astuminen uudelle vuosituohannelle tuo uusia kehitysilmioita, haasteita ja näkökulmia muuttoliiketutkimuksessa. Seuraavassa tuodaan esille eräitä keskeisiä painopisteitä, joihin tutkimus tulee kohdistumaan uudella kaudella.

Työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät aina kohtaa toisiaan, jolloin seurauksena on muuttoliike. Usein lähdetään myös liikkeelle, vaikka uutta työpaikkaa ei ole tiedossa. Kaupungeista haetaan mahdollisuuksia työllistymiseen. Kokonaisuutena *työmarkkinoiden ja muuttoliikkeen kytkös* on edelleen tärkeä tutkimuskohde maassamuuttotutkimuksessa. Oleellista on myös selvittää, miten muuttotappioalueet voivat pitää inhimil-

liset voimavaransa ja osaamisensa omalla alueellaan sekä miten ne voivat houkuttaa tulomuuttajia ja esim. paluumuuttajia takaisin lähtöalueille. Näin alueille voi syntyä uutta yritystoimintaa ja se luo uutta vireyttä yleiselle aluekehitykselle. *Tulomuutto- ja paluumuuttotutkimus* sekä erityiskysymyksenä *ikäntyvien paluumuutto* on keskeinen teema.

Maahanmuuttajien tilanne työmarkkinoilla on erityislaatuinen. Heidän keskuudessaan työttömyys on korkeampi kuin kanta-väestöllä ja heidän asemansa työpaikalla ei useinkaan vastaa koulutusta. Eri maahanmuuttajaryhmien väliset erot ovat suuret. Nyt tutkitaan *maahanmuuttajan asemaa suomalaisilla työmarkkinoilla* ja myös sitä, miten maahanmuuttajien tietotaitoa voitaisiin hyödyntää. Suomessa 1.5.1999 voimaan astunut kotouttamislaki on uusi muoto vastata kasvavan maahanmuuttajaväestön tarpeisiin. Uuden ohjelmakauden aikana yksi tutkimusteema on *kotouttamislain vaikutusten selvittäminen*.

Suomalaisiin sotilapsiin kohdistuva tutkimus on tärkeä osa

suomalaista historiaa. Ilmiö on ollut valitettavan ajankohtainen muualla maailmassa, kuten mm. Balkanin sota Euroopassa osoitti. *Maahanmuuttajaoppilaat suomalaisissa kouluissa* on yhteiskunnallisesti tärkeä tutkimusaihe. Maamme koulut kohtaavat uuden tilanteen, kun oppilaitoksissa alkaa vähitellen olla suomalaislasten lisäksi maahanmuuttoperheiden lapsia.

Siirtolaisuusinstituutissa on tehty paljon tutkimuksia suomalaisten muutosta eri puolille maailmaa. *Suomen siirtolaisuuden historia* -hanke käsittelee laajalaisesti maastamuuttoa. *Tämän päivän amerikkansuomalaisuus (2. ja 3. sukupolvi)* on uusi tutkimuskohde, johon liittyen on tehty jo alustavia kyselyitä USA:n FinnFest-tapahtumissa. Nykyään Suomesta virtaa osaavaa työvoimaa, kuten sairaanhoitajia ja insinöörejä esimerkiksi Norjaan. *Tämän päivän muutto Norjaan* on yksi tutkimuskohteistamme. Siirtolaiset ja yleensä *ulkosuomalaiset* ovat myös *Suomen voimavara maailmalla*, jonka sisältöä ja merkitystä nykypäivän Suomelle on tärkeä tutkia.